

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Динамічні перетворення в українському суспільстві, що характерні для всіх сфер нашого буття, виявляються неможливими без системного реформування національної системи освіти. При цьому модернізаційні перетворення мають здійснюватись відповідно до загальноцивілізаційних тенденцій розвитку національних освітніх систем. Населення України прагне високого рівня життя, а досягти цього можна тільки шляхом забезпечення рівного доступу її громадян до якісної освіти. Із точки зору Д. Дзвінчука, серед сучасних завдань освітніх систем є поєднання розширеної підготовки молоді, спроможної створювати й використовувати високі технології, з формуванням міцних моральних засад, розвиненої цивілізаційної культури, відповідальності й толерантності [1, с. 7].

Останні роки освіта в Україні розвивалася в контексті завдань, визначених в Указі Президента України № 1013 від 04.07.2005 р. «*Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні*» [5]. Разом із тим 20 березня 2008 р. оприлюднено Указ Президента України № 244 «*Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні*» [5]. В обох Указах піднімаються ключові питання розвитку галузі, але при наявності в цілому позитивної динаміки багато проблем залишається невирішеними. У зв'язку з цим, метою нашої статті є висвітлення деяких проблемних питань щодо розвитку освіти в Україні.

Одним із таких питань є *інформатизація освіти*. Слід зауважити, що про інформатизацію освіти, особливо загальної середньої, написано в останні роки дуже багато, але залишається низка проблем, які не вирішуються, і, відповідно, не дають змогу системі освіти вийти на новий якісний етап її розвитку. Разом із тим, сьогодні вже треба піднімати питання щодо модернізації комп'ютерної техніки і поетапного її оновлення [7, с. 36].

Ще один проблемний аспект – створення прикладного програмного забезпечення для освітньої галузі. Сьогодні за даними збірника «*Якісна освіта – запорука самореалізації особистості*» в Україні налічується 140 педагогічних програмних засобів (ППЗ), а для використання цих програмних продуктів бажано мати в ЗНЗ сучасну мультимедійну техніку. Треба констатувати, що ми не маємо сьогодні відповідної статистики щодо наявності відповідного обладнання [7, с. 52].

Важливим аспектом подальшого розвитку вітчизняної освіти є створення системи *моніторингу якості освіти*. Для створення дієвої моделі необхідне створення відповідної інфраструктури. Український центр оцінювання якості освіти є сьогодні організацією, яка переважно зосереджена на проведенні ЗНО, має невелику кількість структурних підрозділів, які відповідають за кілька областей кожен [2]. В Україні сьогодні немає ВНЗ, які б готували спеціалістів із педагогічних

вимірювань. Це одна з ключових проблем щодо забезпечення якості освіти [4, с. 17].

На жаль, в Указі Президента України № 244 від 20.03.2008 р. «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні» не розглядаються питання розвитку професійно-технічної освіти, водночас нагальною потребою сьогодення є кардинальна реформа цієї системи, яка функціонує в умовах систематичного зниження контингенту учнів, зміні вимог ринку праці. Сьогодні необхідно комплексно підійти до реформування цієї ключової для виробничої сфери країни галузі [5].

Декілька слів треба сказати про дуже гостру проблему – велику кількість програм щодо окремих аспектів розвитку освіти. Сьогодні їх існують десятки, але не можна не відзначити відсутність чіткості у структуруванні багатьох програм, їх неузгодженість у часі, дублювання окремих положень, і, головне, відсутність фінансування значної кількості із закладених в них аспектів [3, с. 56]. В Указі Президента України № 244 від 20.03.2008 р. «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні» наголошується на поліпшенні виховної роботи з дітьми, учнівською і студентською молоддю, зменшенні негативних впливів на них соціального середовища, розроблення відповідної державної цільової програми для розв'язання цих проблем [5]. Саме тому, розглядаючи проблеми розвитку освіти в Україні, не можна не сказати про виховання підростаючого покоління. Значну кількість вільного часу дитина проводить біля телевізора або комп'ютера. Яку інформацію вона отримує? Відповідь відома – переважно неякісна продукція з елементами насильства, жорстокості, відвертої еротики. Щодо цієї складової впливу на дитину, то ми глибоко впевнені – повинна існувати дієва система державно-громадського контролю.

В науковій літературі сьогодні підкреслюється, що обмежена результативність освітніх реформ в Україні має кілька причин. Головна з них у тому, що уряди і керівники освіти змінювалися надто часто. Це давало змогу розпочати реформу, але не завершити її, бо на цей процес необхідно в середньому 6–8 років [6, с. 24].

Таким чином, можна зробити висновки, що більшість проблемних питань щодо розвитку освіти в Україні потребують додаткового вивчення на основі дієвої системи показників, яку потрібно розробити в рамках створення сучасної системи моніторингу якості освіти. Для ефективної реалізації освітніх реформ необхідне суттєве удосконалення нормативно-правової бази системи освіти, перш за все, в ракурсі функціонування її управлінської вертикалі. Необхідною умовою досягнення позитивних результатів є також виважена і послідовна кадрова політика.

Список використаних джерел

1. Дзвінчук Д. Освіта в історико-філософському вимірі: тенденції розвитку та управління : монографія. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2006. – 378 с.
2. ЗНО навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних

- закладів України, 2007 р. : інформ. зб. / Укр. Центр оцінювання якості освіти ; уклад.: І. Л. Лікарчук (наук. ред.) та ін. – К., 2007. – 228 с.
3. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
 4. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. – К.: К.І.С., 2004. – 128 с.
 5. Сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>.
 6. Середня освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / за заг. ред. В. С. Журавського. – К. : ФОРУМ, 2004. – 1084 с.
 7. Якісна освіта – запорука самореалізації особистості: наук. видання / за заг. ред. С. М. Ніколаєнко, В. В. Тесленка. – К.: Пед. преса, 2007. – 176 с.